

Missatges rancis per a problemes nous

Els criteris de convergència definits a Maastricht sembla que necessiten un autèntic canvi cultural i generacional abans d'accelerar el procés d'integració.

La Unió Europea tot just comença a viure els resultats de la ruptura d'un projecte coherent, destinat a crear un espai econòmic i social. Amb els acords de Maastricht va passar d'una etapa caracteritzada per l'esforç d'harmonització a una altra, dominada pel procés de desregulació i de privatització de sectors tradicionalment tutelats pels estats.

El projecte d'unificació europea —amb elements d'un estat supranacional— s'enfronta amb un doble desfasament:

- la construcció de la unitat europea va retardada respecte a l'organització mundial de la producció i, fins i tot, dels mercats; així no és possible l'agregació simultània dels aparells productius i de les institucions polítiques;

- les problemàtiques que hauria d'assumir l'embrió d'estat europeu, només s'han desplaçat molt limitadament fora dels estats integrants. L'essència dels conflictes polítics i socials encara es planteja específicament dins les fronteres de cada estat i es resol d'acord amb la relació de forces establerta en aquest marc.

Els criteris de convergència adoptats a Maastricht es van supeditar d'una manera dràstica a les exigències monetàries i d'estabilitat financera. Així, volent garantir la fermesa d'una moneda única, condició imprescindible per al funcionament d'un mercat únic financer, basat en el lliure moviment dels capitals, sembla que es va infravalorar, o ignorar, l'impacte regressiu de les mesures de convergència en l'ordre social de la majoria dels estats europeus.

Volent forçar l'homogeneïtzació monetària, per sobre de situacions molt di-

verses entre els estats, s'han donat resultats paradoxals. Al si del Sistema Monetari Europeu mai no havia estat tan greu la inestabilitat monetària com després d'haver anunciat l'objectiu de la moneda

autèntic canvi cultural i generacional abans de realitzar-se en unes condicions de conflictivitat social acceptable. Imposar una acceleració del procés de convergència pot conduir ràpidament a

definir tantes etapes com realitats estatals, amb l'entrebanc suplementari d'haver generat, entre l'electorat, un desig de replegament estatal i una desconfiança en les institucions europees com no s'havia viscut des de la Guerra Mundial.

L'espai del centre-dreta europeu ha tingut i té la paraula. El discurs de l'esquerra és encara molt lluny de dibuixar un camí cap a Europa, alternatiu al de Maastricht. Aquesta alternativa difícilment sortirà de l'acceptació, amb mala consciència, dels criteris neoliberals vigents.

Encara menys, del rebuig de la perspectiva europea, per molt que es vesteixi d'exigències democràtiques. L'esquerra haurà de partir de la dimensió europea, perquè és l'única manera de defensar les aspiracions del seu electorat sense col·locar-se en un pla de precarietat econòmica respecte als altres estats. El "proteccionisme d'esquerres" no té cap futur, representa una regressió de la capacitat econòmica i per tant, dels excedents amb què s'hauria de finançar una política social, encara que això no sigui popular ni fàcil d'explicar. El "social-proteccionisme" té tot l'encant de les solucions simples i, a manca de respostes convincents de l'esquerra, molt probablement obrirà les portes al discurs nacionalista i als missatges populistes. Tots dos, ingredients d'una vella i coneguda recepta, de la qual, fa just cinquanta anys, tothom deia: Això, mai més!

Pau Pons

La seu de l'Institut Monetari Europeu, a Frankfurt. L'objectiu de la moneda única desestabilitza el Sistema Monetari.

única. Mantenir —amb les esmenes obligades— el calendari ha portat els estats capdavanters del procés a definir una Europa feta per etapes. Curiosament, la via de Maastricht ha reduït les possibilitats de polítiques coordinades. Fins i tot mesures que, en un altre marc, es podrien haver adoptat —com és ara la "taxa Tobin" per a gravar els capitals especulatiu— han quedat ajornades.

Lògica econòmica i rebuig social.

L'evidència ens mostra que, a la majoria dels estats europeus, no hi ha les bases econòmiques d'una desregulació viable de les prestacions socials. Pitjor, la població percep aquests projectes, destinats a reduir acceleradament els dèficits públics, com un atac a uns drets històrics irrenunciables.

Els criteris de convergència definits a Maastricht sembla que necessiten un